

Tjänsteskrivelse

2026-05-12

Diarienummer: 26SON101

Handläggare:

Emma Edorsson
026-17 88 37
emma.edorsson@gavle.se

Nämnd:

Socialnämnd

Kommentarer på preliminära ramar 2027

Ärendebeskrivning

Nämnden förväntas bedriva sin verksamhet inom given budget. Utifrån de ekonomiska förutsättningar som gäller innehåller de preliminära ramarna krav på kostnadsreduceringar.

Arbetet med grundkalkylen pågår. I och med de förändringar som sker kopplat till ny politisk organisation förväntas Tillståndsenheten flyttas från Socialnämnden till Samhällsbyggnadsnämnden, vilket också innebär 500 tkr mindre i ram för nämnden. Samtidigt flyttas försörjningsstöd och arbetsmarknadsområdet in från Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden, vilket förväntas medföra ökad ram motsvarande ca 348 mnkr (295 mnkr i kommunbidrag samt 53 mnkr i övriga intäkter).

Vad gör nämnden för att klara sig inom ram 2027?

Socialnämndens prognos för 2026 är efter 3 månader 30 mkr på årsbasis. Hela avvikelserna mot budget härrör sig till ökade externa köp av HVB-verksamhet både för barn och ungdomar samt vuxna. Ökningen av antalet placeringar inleddes för barn och unga från oktober månad 2025 och för vuxna från juli månad 2025. Den positiva utvecklingen som rapporterats från maj 2024 där placeringskostnaderna visat på en tydlig positiv utveckling i förhållande till budgetramar har således upphört.

Orsaken till ökningen har analyserats. För barn och unga har orsakskategorin för placeringar främst varit unga med psykisk ohälsa. För vuxna är orsaken till placering

skadligt bruk och beroende men här finns också en tydlig kombination med psykiatrisk problematik samt kriminalitet.

De åtgärder som igångsätts är dels ett uppdrag att kartlägga pågående placeringar för att möjliggöra vård på hemmaplan med befintliga resurser. Dessutom har kontakter tagits med regionen via länsledning men även på kommunal nivå för att utveckla bättre metoder att hantera individer med samsjuklighet (social/beroende i kombination med psykiatri) både för barn och unga samt vuxna. I beredningsgruppen där sektorns medarbetare haft en tät samverkan med polis och skolverksamheten deltar sedan en tid även barn- och ungdomspsykiatri.

En tydlig inriktning för avdelningen är att stärka de interna öppenvårdsinsatserna central. Ett mer differentierat och intensivt stöd på hemmaplan bedöms på sikt kunna möta behoven hos individer med omfattande problematik och därigenom minska behovet av externa placeringar

Sammanfattningsvis pågår ett målmedvetet arbete med att både förstå och hantera den nuvarande kostnadsutvecklingen. Flera viktiga insatser har redan påbörjats. Kartläggningen av pågående placeringar är ett viktigt steg för att identifiera möjligheter till vård på hemmaplan och ett mer resurseffektivt nyttjande av befintliga insatser. Detta är ett långsiktigt utvecklingsarbete där successiva förstärkningar och prioriteringar kan komma att behöva göras.

Förra året redovisades ekonomiska konsekvenser av **omställningsarbetet utifrån socialtjänstlagens förändring juli 2025** där ett större fokus skulle riktas mot tidiga, tillgängliga och förebyggande insatser. Under åren 2027 - 2028 kommer 17 mkr tilldelas kommunen i form av statsbidrag. Målsättningen från sektor Valfärd är att förändringarna ska innebära en resursförflyttning från myndighetsutövningen inkluderande kostnader för externa tjänsteköp till insatser på hemmaplan. Under detta år har inte den effekten påvisats.

Finns det nya förutsättningar som kan påverka detta arbete?

Från 2027 kommer verksamhetsområdet Arbetsmarknad och stöd ingå i Socialnämndens ansvarsområde. En överföring av dessa kostnader behöver därför genomföras. Inom ARBOS verksamhetsområde kommer en omfattande förändring innebära påverkan av de ekonomiska förutsättningarna- nämligen **bidragsreformen/**

aktivitetskravsreformen. Även om statsbidrag tillförs sektorn på 22 mkr finns tydliga indikationer att dessa inte kommer omfatta hela kostnadsökningen. En beräkning som gjorts är att ca 30 mkr behöver tillföras nämnden. I detta finns dock en tydlig osäkerhet. Om de arbetsförlagda aktiviteterna kan ordnas inom koncernens befintliga arbetsplatser samt via näringsliv och civilsamhälle bli kostnaden mindre än om sektorn behöver aktivera egna arbetslag med tillkommande personal- och lokalkostnader.

En annan reform som kommer genomföras är **samsjuklighetsreformen** som berör både barn/ unga samt vuxna. Regionerna föreslås få huvudansvar för all behandling, medan socialtjänsten ansvarar för boende och socialt stöd. Det kommer att krävas en förstärkt samverkan mellan region och kommunerna. Samsjuklighet (missbruk och psykiatrisk diagnos) ska behandlas samtidigt och inte i separata spår. Enligt propositionen som nyligen färdigställts kommer regeringen flytta införandedatum från 1 juli 2027 till den 1 januari 2028. Det som blir påverkan på budget 2027 blir således kostnader för att förbereda den omfattande omställningsarbetet. De ekonomiska konsekvenserna i denna reform på längre sikt är idag svåra att förutse, men ett troligt scenario är en överföring av resurser från kommunerna till regionen.

Inom nämndens ansvarsområden har ett arbete pågått över tid för att förebygga och motverka **välfärdsbrott**. Nämnden har, likt övriga nämnder, riskområden som behöver hanteras och utvecklas. Välfärd Gävle har sedan årsskiftet en strateg med uppdrag att motverka välfärdsbrottslighet. Denna tjänst är tänkt att finansieras genom förhindrad brottslighet (minskade felutbetalningar), vilket gynnar kommunen som helhet. Förutom denna funktion behöver flertalet befintliga resurser såsom systemförvaltare, ekonomer, upphandlare, biståndshandläggare, jurist med flera hjälpa till i arbetet mot välfärdsbrottslighet. Arbetet är väldigt resurskrävande och ständigt föränderligt. Nämnden behöver förstärkas resursmässigt för att hantera arbetet framöver.

Summering

Flera arbeten pågår för att komma ner i ram, samtidigt som flera faktorer påverkar förutsättningar som beskrivits ovan.

Den framtida Socialnämnden kommer fortsatt behöva arbeta med omställningsarbeten inom ramen för SoL, samt inom ramen för andra pågående nationella omställningar (samsjuklighet, att motverka att barn och unga hamnar i grov kriminalitet för att nämna några centrala frågor) som påverkar den lokala nivån. Det innebär att nämnden på

övergripande nivå behöver ha överblick över pågående omställningsarbeten, föra en dialog med sektorn, och vid behov kunna fatta strategiska rikttningsbeslut.

Nämnden och sektorn kommer fortsatt vara mycket beroende av kommunens (förvaltningens och koncernens) samlade förmåga att stödja i omställnings-, planerings- och förändringsarbete. Det handlar om alltifrån intern samverkan (t ex skola och fritid), samverkan med andra myndigheter (region Gävleborg, polis, Arbetsförmedlingen) samt det omgivande samhället, exempelvis civilsamhället.

Magnus Höjjer

Sektorchef

Sektor Velfärd